

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αρ.Φακ. 8361

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 42/2014
ΤΟΥ Α' ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Συνεδρίαση της 10-2-2014

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μιχαήλ Απέσσος, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ

ΝΟΜΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ: Ανδρέας Χαρλαύτης, Στυλιανή Χαριτάκη, Ευφροσύνη Μπερνικόλα, Γαρυφαλιά Σκιάνη, Κωνσταντίνος Κατσούλας, Δημήτριος Μακαρονίδης, Αλέξανδρος Ροϊλός, Κυριακή Παρασκευοπούλου, Ελένη Πασαμιχάλη, Χριστίνα Διβάνη.

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : Αλέξανδρος Ροϊλός, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ: Αρ.πρωτ. οικ.2/62014/0025/26-6-2013 του Υπουργείου Οικονομικών , Διεύθυνση 25^η ,Κίνησης Κεφαλαίων, Εγγυήσεων, Δανείων και Αξιών, Τμήμα Δ' .

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ: α) Εάν με την έκδοση, και μόνον, της απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αίρονται οι συνέπειες (ισχύος της παρασχεθείσας εγγύησης, υποχρέωση καταβολής προμήθειας ασφάλειας κ.λπ.) των Υπουργικών Αποφάσεων που κρίθηκαν μη συμβατές με την εσωτερική αγορά, κατά παράβαση του άρθρου 108 (παρ. 3) της Συνθήκης Λειτουργίας Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Σε αντίθετη περίπτωση, ποια διαδικασία θα πρέπει να ακολουθηθεί. β) Εάν η ερωτώσα υπηρεσία οφείλει να ικανοποιήσει αιτήματα για κατάπτωση των παρασχεθεισών εγγυήσεων του Ελληνικού Δημοσίου ή να βεβαιώσει την οφειλόμενη προμήθεια ασφάλειας υπέρ Ελληνικού Δημοσίου δυνάμει των Υπουργικών Αποφάσεων που κρίθηκαν μη συμβατές με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επί των ανωτέρω ερωτημάτων το Τμήμα γνωμοδότησε ομόφωνα ως ακολούθως:.

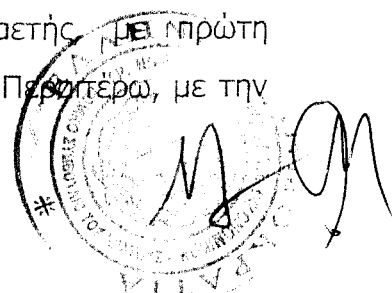
I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

A. Από το έγγραφο του ερωτήματος και το Α.Π. 2/90925/0025/27-12-2013 διευκρινιστικό έγγραφο της 25^{ης} Δ/σης του Γ.Λ.Κ. προκύπτουν τα εξής :

1. Σε εφαρμογή της 2005341/663/0025/1994 Απόφασης του Υπουργού Οικονομικών (φ. Β'129) παρασχέθη ανεπιφύλακτα η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου προς πιστωτικά ιδρύματα για την κάλυψη των χορηγούμενων από 1-4-1993 και μετά δανείων για κεφάλαιο κίνησης, καθώς και για την κάλυψη των οφειλών που θα προέκυπταν από παλαιότερα δάνεια, των μεταποιητικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνταν εντός των Νομών Ξάνθης, Ροδόπης και Έβρου και αργότερα Φλώρινας, Κιλκίς. Η απόφαση αυτή τροποποιήθηκε δέκα έξι φορές επιμηκύνοντας μεταξύ άλλων, τόσο την ημερομηνία ρύθμισης των οφειλών, όσο και την διάρκεια αποπληρωμής των δανείων και κατ'επέκταση την διάρκεια ισχύος της παρασχεθείσας εγγύησης (μέχρι 31-12-2013). Από τα εν λόγω δάνεια, δέκα εννέα (19) εμφανίζουν ανεξόφλητο υπόλοιπο.

2. Με την 2035824/5887/1994 ΚΥΑ Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (φ. Β'428) παρεσχέθη ανεπιφύλακτα η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου προς τα πιστωτικά ιδρύματα για τη ρύθμιση των μέχρι 30-6-1993 οφειλών, οι οποίες προέρχονταν από δάνεια για κεφάλαιο κίνησης και πάγιες εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνταν στους Νομούς Καστοριάς και Εύβοιας,. Η εν λόγω απόφαση τροποποιήθηκε τέσσερις φορές και δεν βρίσκεται σήμερα σε ισχύ καθώς έχει λήξει η διάρκεια των δανείων.

3. Κατ'έξουσιοδότηση του άρθρου 1 (παρ. 1) του ν. 2322/1998 (φ. 143) εκδόθηκε η 2/88675/0025/ 2008 ΚΥΑ Οικονομίας και Οικονομικών (φ. Β'2553) με την οποία παρασχέθη η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, σε ποσοστό 100%, στα δάνεια που είχαν χορηγηθεί κατά το έτος 2008 ή θα χορηγούνταν μέχρι την 15-4-2009 από τα πιστωτικά ιδρύματα στις συνεταιριστικές οργανώσεις, προκειμένου να διατεθούν στους παραγωγούς για τις αγορασθείσες, από αυτούς, ποσότητες δημητριακών. Η εν λόγω απόφαση τροποποιήθηκε τρεις (3) φορές. Με την τρίτη τροποποίηση (αριθ. 2/21304/0025/2010 απόφαση) παρέχονταν η δυνατότητα ρύθμισης του υπολοίπου με ημερομηνία 30-9-2010 των χορηγηθέντων δανείων. Η συνολική διάρκεια των δανείων ρύθμισης ορίσθηκε πενταετής με πρώτη καταβλητέα δόση την 30-3-2011 και τελευταία την 30-9-2015. Περαιτέρω, με την

εν λόγω τροποποιητική απόφαση, ορίσθηκε ότι θα καταβάλλεται στο Ελληνικό Δημόσιο ετησίως, από έκαστο δανειολήπτη, και μέχρι τη λήξη του δανείου προμήθεια ασφαλείας υπέρ Ελληνικού Δημοσίου, σε ποσοστό 2%, επί του ανεξόφλητου κάθε φορά υπολοίπου του δανείου.

4. με την 2009593/1391/1996 ΥΑ καθορίσθηκε ο τρόπος υπολογισμού και απόδοσης της προμήθειας ασφαλείας υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου και με την 2/9441/0025/2012 ομοία, έγινε επανακαθορισμός αυτού. Με τις διατάξεις της τελευταίας ορίσθηκε ότι η προμήθεια ασφαλείας λαμβάνεται για τη μείωση της επιβάρυνσης του Ελληνικού Δημοσίου από τις παρεχόμενες εγγυήσεις και αποτελεί έσοδο του Ελληνικού Δημοσίου. Η είσπραξη και η απόδοση αυτής πραγματοποιείται κατά προτεραιότητα με τη μέριμνα των πιστωτικών ιδρυμάτων. Περαιτέρω, ορίσθηκε ότι στις περιπτώσεις παροχής της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου για κάλυψη δαπανών, η προμήθεια ασφαλείας καταβάλλεται καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της εγγύησης και στην περίπτωση που τα εν λόγω δάνεια είναι, εξοφλητέα σε δόσεις, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά στην απόφαση παροχής της εγγύησης, η προμήθεια ασφαλείας καταβάλλεται στην αρχή κάθε τοκοφόρου περιόδου. Τέλος ορίζεται η διαδικασία βεβαίωσης της προμήθειας σε περίπτωση μη καταβολής της από τους δανειολήπτες.

B. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 108 της ΣΛΕΕ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε τις ακόλουθες αποφάσεις :

1. Την από 19.10.2011 απόφαση (C 23/2004, C20/2005, C50/2005) με την οποία έκρινε από πλευράς εγγυήσεων, ότι τα καθεστώτα ενισχύσεων υπό μορφή ρύθμισης οφειλών που θεσπίστηκαν δυνάμει των 2003341/683/0025/1994 και 2035824/5887/1994 ΥΑ (μετά των σχετικών τροποποιητικών) δεν συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά (άρθρο 108 παρ. 3 της ΣΛΕΕ).

Κατά της απόφασης αυτής δεν ασκήθηκε προσφυγή της Ελληνικής Δημοκρατίας με αίτημα την ακύρωσή της.

2. Την από 25.1.2012 απόφαση (C 36/2010) με την οποία απεφάνθη, από πλευράς εγγυήσεων, ότι το μέτρο υπέρ των παραγωγών δημητριακών και των αγροτικών συνεταιρισμών που συγκεντρώνουν δημητριακά, το οποίο θεσπίσθηκε με την 2/88675/0025/2008 ΥΑ, αποτελεί κρατική ενίσχυση, κατά παράβαση του άρθρου 108 (παρ. 3) της ΣΛΕΕ.

Κατά της απόφασης ασκήθηκε προσφυγή της Ελληνική Δημοκρατίας με αίτημα την ακύρωσή της (υποθ. Τ-150/12).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τις ανωτέρω αποφάσεις καλούσε τις Ελληνικές Αρχές να προβούν σε ανάκτηση των ενισχύσεων που κρίθηκαν μη συμβατές με την εσωτερική αγορά, καθώς και σε ακύρωση κάθε εκκρεμούς πληρωμής των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν με τις ανωτέρω ΚΥΑ από την ημερομηνία της κοινοποίησής τους.

Στην ερωτώσα υπηρεσία (25^η Διεύθυνση) εκκρεμούν αιτήματα των πιστωτικών ιδρυμάτων για κατάπτωση της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου που χορηγήθηκε δυνάμει των ΥΑ, καθώς και αιτήματα για βεβαίωση οφειλόμενης προμήθειας ασφαλείας υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου που αφορούν σε χρονικό διάστημα προ και μετά της ημερομηνίας έκδοσης των αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η ερωτώσα υπηρεσία συμμορφούμενη με τις ανωτέρω αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ενημέρωσε τα πιστωτικά ιδρύματα ότι δεν είναι δυνατή η ικανοποίηση των αιτημάτων τους.

II. Κρίσιμες Διατάξεις

A.1. Στη Συνθήκη Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) ορίζονται τα εξής:

Στο άρθρο 107 (πρώην άρθρο 87 της ΣΕΚ)

«1. Ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό δια της ευνοϊκής μεταχείρισεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν οι Συνθήκες ορίζουν άλλως.

2. Συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά :

- α) οι ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρος προς μεμονωμένους καταναλωτές, υπό τον όρο ότι χορηγούνται χωρίς διάκριση προελεύσεως των προϊόντων.
- β) οι ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα.
- γ) οι ενισχύσεις προς την οικονομία ορισμένων περιοχών της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας ...

3. Δύναται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά :

- α) οι ενισχύσεις για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης περιοχών, στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποασασχόληση, καθώς ...
- β) ...
- γ) οι ενισχύσεις για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκετο προς το κοινό συμφέρον.
- δ) οι ενισχύσεις για την προώθηση του πολιτισμού ...
- ε) άλλες κατηγορίες ενισχύσεων που καθορίζονται από το Συμβούλιο...»

Στο άρθρο 108 (πρώην άρθρο 88 της ΣΕΚ)

«1. Η επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, εξετάζει διαρκώς τα καθεστώτα ενισχύσεων που υφίστανται στα κράτη αυτά. Τους προτείνει ...

2. Αν η Επιτροπή διαπιστώσει, αφού τάξει προηγουμένως στους ενδιαφερομένους προθεσμία για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, ότι η ενίσχυση που χορηγείται από ένα κράτος ή με κρατικούς πόρους δεν συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά κατά το άρθρο 107, ότι η ενίσχυση αυτή εφαρμόζεται καταχρηστικώς, αποφασίζει ότι το εν λόγω κράτος οφείλει να την καταργήσει ή να την τροποποιήσει εντός προθεσμίας που η ίδια καθορίζει.

Αν το εν λόγω κράτος δεν συμμορφωθεί προς την απόφαση αυτή εντός της ταχθείσας προθεσμίας, η επιτροπή ... δύναται να προσφύγει απευθείας στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ... Κατόπιν αιτήσεως κράτους μέλους, το Συμβούλιο δύναται να αποφασίσει ομοφώνως ότι ...

3. Η επιτροπή ... Αν κρίνει ότι σχέδιο ενισχύσεως δεν συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά, κατά το άρθρο 107, κινεί αμελλητί τη διαδικασία που προβλέπεται από την προηγούμενη παράγραφο. Το ενδιαφερόμενο κράτος ...

4 ...».

Στο άρθρο 278 (πρώην άρθρο 242 της ΣΕΚ).

«Οι προσφυγές στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα. Το Δικαστήριο όμως δύναται, αν κρίνει ότι επιβάλλεται από τις περιστάσεις, να διατάξει την αναστολή εκτελέσεως της προσβαλλόμενης πράξεως».

Στο άρθρο 279 (πρώην άρθρο 243 της ΣΕΚ)

«Στις υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιόν του, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δύναται να διατάσσει τα αναγκαία προσωρινά μέτρα».

2. Στο άρθρο 14 (ανάκτηση της ενίσχυσης) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 659/1999 του Συμβουλίου της 22^{ας} Μαρτίου 1999 ορίζεται ότι :

«1. Σε περίπτωση αρνητικής απόφασης για υπόθεση παράνομων ενισχύσεων, η επιτροπή αποφασίζει την εκ μέρους του οικείου κράτους μέλους λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για την ανάκτηση της ενίσχυσης από τον δικαιούχο (εφεξής αποκαλούμενη «απόφαση ανάκτησης»). Η επιτροπή ...

2. Το ποσό που πρέπει να ανακτηθεί δυνάμει απόφασης ανάκτησης περιλαμβάνει και τους σχετικούς τόκους, ...

3. Με την επιφύλαξη απόφασης του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατ' εφαρμογή του άρθρου 185 της συνθήκης, η ανάκτηση πραγματοποιείται αμελλητί και σύμφωνα με τις διαδικασίες της εθνικής νομοθεσίας του οικείου κράτους μέλους, εφόσον αυτές επιτρέπουν την άμεση και πραγματική εκτέλεση της απόφασης της επιτροπής. Για τον σκοπό αυτό ...».

B. Στη διάταξη του άρθρου 1 (παρ. 2) του AN 747/1945 (φ.309) «περί παροχής εγγυήσεων του Κράτους προς χορήγησιν δανείων και πιστώσεων» ορίζεται ότι :

«Επιτρέπεται εις τον αυτόν Υπουργόν, όπως μετά γνώμην του δια του AN 395 συνοστημένου Κυβερνητικού Οικονομικού Συμβουλίου εγγυάται δια λογ/σμόν του Ελληνικού Δημοσίου υπέρ της Τραπέζης Ελλάδος και της Αγροτικής Τραπέζης της Ελλάδος ως και των Ταμείων Παρακαταθηκών και Δανείων και του Ταχ. Ταμιευτηρίου των παρά τούτων χορήγησιν δανείων και πιστώσεων παρεχομένων εις έτερα πιστωτικά ιδρύματα, Οργανισμούς Δημοσίου, επιχειρήσεις Κοινής ωφελείας, Δήμους και Κοινότητας, αυτοτελείς υπηρεσίες και ειδικούς λ/σμούς Ανω. Εταιρείας κ.λπ.».

Η ανωτέρω διάταξη μετά την ισχύ του άρθρου μόνου παρ. 7 του AN 9/1967 (φ.75) έχει ως ακολούθως :

«Επιτρέπεται εις τον Υπουργό των Οικονομικών όπως μετά συμφωνών γνώμη του συμφώνως τω παρόντι συνιστώμενου Εθνικού Συμβουλίου Οικονομικής

Πολιτικής παρέχει την εγγύησιν του Ελληνικού Δημοσίου, πέραν των εν τω ΑΝ 747/1945 αναφερομένων περιπτώσεων και υπέρ ξένων Κυβερνήσεων, αλλοδαπών Τραπεζών, αλλοδαπών πιστωτικών και Τεχνικών Οίκων και Εταιρειών οιονδήποτε, προς τούτοις δε και υπέρ ημεδαπών Τραπεζών και Πιστωτικών Οργανισμών οιονδήποτε και Οργανισμών Δημοσίου δικαίου. Αι αποφάσεις ...».

Η τελευταία διάταξη διατηρήθηκε σε ισχύ με την διάταξη του άρθρου 8 του ν. 1266/1982 (φ. 81) και καταργήθηκε με τη διάταξη του άρθρου 15 του ν. 2322/1995.

Γ. Στον 2322/1995 «Παροχή Εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου για χορήγηση δανείων – πιστώσεων» (φ.143) και ειδικότερα στο άρθρο 1 αυτού προβλέπονται τα εξής :

«1. Επιτρέπεται στον Υπουργό Οικονομικών να παρέχει με απόφασή του, που εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη Τριμελούς Διυπουργικής Επιτροπής που συνιστάται ..., την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου σε ημεδαπές ή αλλοδαπές τράπεζες ... α. Για την κάλυψη δανείων ... που χορηγούν προς : αα. ... ββ. Ομάδες φυσικών προσώπων ή βιώσιμων ιδιωτικών επιχειρήσεων και επαγγελματιών, για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης περιοχών στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποασπασχόληση, καθώς και για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων κλάδων και δραστηριοτήτων. γγ. ... 2. ...».

Δ. 1. Κατ' εξουσιοδότηση των ΑΝ 747/1945 και 9/1967 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του ΑΝ 1266/1982 εξεδόθη η 2003341/683/0025/1994 (φ.Β 129) Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών «παροχή της εγγύησης του Δημοσίου για τη χορήγηση δανείων κεφαλαίου κίνησης σε βιοτεχνικές, βιομηχανικές, εκμεταλλευτικές, κτηνοτροφικές επιχειρήσεις της περιφέρειας Θράκης, καθώς και για τη ρύθμιση οφειλών από παλαιότερα δάνεια» με την οποία ορίζονται τα εξής :

«Παρέχουμε ανεπιφύλακτα, παραιτούμενοι από το δικαίωμα της προβολής της ένστασης της δίζησης, την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου προς τις Τράπεζες για την κάλυψη των χορηγούμενων από 1-4-93 και μετά δανείων για κεφάλαιο κίνησης σε βιοτεχνικές, βιομηχανικές, μεταλλευτικές, κτηνοτροφικές βιομηχανικού τύπου, ξενοδοχειακές και ναυτιλιακές επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες, ανεξάρτητα από την έδρα της επιχείρησης, στους Νομούς Ξάνθης, Ροδόπης και

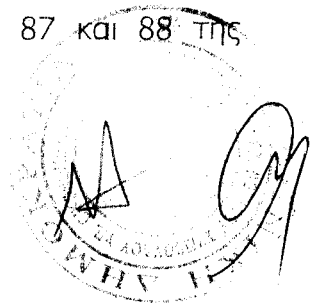
Έβρου ... καθώς και για την κάλυψη των οφειλών (κατά κεφάλαιο και τόκους) που θα προκύψουν από παλαιότερα δάνεια των ως άνω επιχειρήσεων, ...

Οι τράπεζες σε περίπτωση καθυστέρησης της καταβολής τριών (3), συνεχόμενων ληξιπρόθεσμων δόσεων, τόσον αυτών που έχουν καθορισθεί από τις ίδιες με τις οικείες συμβάσεις για τα σανεια κεφαλαίου κίνησης οσον και αυτών που προκύπτουν από τη ρύθμιση των υφιστάμενων από παλαιότερα δάνεια οφειλών, πρέπει να κηρύσσουν αμέσως ληξιπρόθεσμο και απαιτητό ολόκληρο το ποσό των οφειλών και, εφόσον θέλουν να εξοφληθούν από τον εγγυητή Ελλ. Δημόσιο, θα πρέπει να απευθύνονται σ' αυτό (ΓΛΚ-Δ25-Δ') μετά από προηγούμενη βεβαίωση στην αρμόδια Δ.Ο.Υ., σε βάρος της κάθε οφειλέτριας επιχείρησης, ...

Το Ελληνικό Δημόσιο ως εγγυητής, αναλαμβάνει την υποχρέωση εξόφλησης των απαιτήσεων των Τραπεζών που θα περιλαμβάνουν το ανεξόφλητο εγγυημένο ποσό (από κεφάλαιο και τόκους) των δανείων (κεφαλαίου κίνησης και των προερχομένων από τη ρύθμιση οφειλών) και ...

2. Κατ'εξουσιοδότηση του ν. 2322/1995 (φ.143) εξεδόθη η 2/88675/0025/2008 (φ Β 2553) ΚΥΑ Οικονομίας και Οικονομικών «Παροχή της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου στα δάνεια που θα χορηγηθούν στις Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών (Ε.Α.Σ.) και στους Πρωτοβάθμιους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς της Χώρας για αγορά ή παραλαβή δημητριακών από παραγωγούς το έτος 2008» με την οποία ορίζονται τα εξής : «1. Παρέχεται η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, σε ποσοστό 100%, στα δάνεια που έχουν χορηγηθεί κατά το έτος 2008 ή θα χορηγηθούν μέχρι την 15-4-2009 από τα πιστωτικά ιδρύματα στις ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών (Ε.Α.Σ.) και στους Πρωτοβάθμιους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς της Χώρας, προκειμένου να διατεθούν στους παραγωγούς για αγορασθείσες ή παραληφθείσες ποσότητες δημητριακών εσοδείας 2008, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του ν. 2322/1995».

Τα δάνεια ... 2... 3. Οι αιτήσεις θα αξιολογούνται από το Συμβούλιο Διαχείρισης και Αξιολόγησης της Εγγυητικής Ευθύνης του Ελληνικού Δημοσίου ..., πριν την τελική έγκριση για την παροχή εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου, με βάση τα προβλεπόμενα από την εθνική και κοινοτική νομοθεσία (άρθρα 87 και 88 της Συνθήκης των Ε.Κ.).

Προς διασφάλιση των συμφερόντων του Δημοσίου, ... Σε περίπτωση μη καταβολής του ποσού του ανεξόφλητου δανείου κατά την ημερομηνία λήξης αυτού, το ποσό αυτό καθίσταται ληξιπρόθεσμο και απαιτητό. Οι τράπεζες, προκειμένου να εξοφληθούν από το Δημόσιο οι εγγυημένες απαιτήσεις τους, θα πρέπει, ...».

Με την 2/21304/0025/26.10.2010 ΥΑ (τροποποιητική της αμέσως προηγούμενης) ορίσθηκε ότι : «... Περαιτέρω καταβάλλεται στο Ελληνικό Δημόσιο ετησίως από έκαστο δανειολήπτη και μέχρι τη λήξη του δανείου προμήθεια ασφαλείας σε ποσοστό 2% επί του ανεξόφλητου κάθε φορά υπολοίπου του δανείου. Η πρώτη καταβολή ... ».

Ε. Στο άρθρο 22 του ν. 4002/2011 (φ. 180) ορίζεται ότι :

«1. Κρατικές ενισχύσεις, οι οποίες έχει κριθεί ότι σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 107 ΣΛΕΕ είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, δυνάμει απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή απόφασης του Δικαστηρίου ή... και πρέπει να ανακτηθούν, ανακτώνται από τη αρμόδια υπηρεσία ως εξής :

α. Με πρωτοβουλία της αρμόδιας υπηρεσίας αποστέλλεται στον αποδέκτη της ενίσχυσης και ειδικότερα, ... αντίγραφο της απόφασης με πρόσκληση για καταβολή του εκεί οριζόμενου ποσού ...

β..., η αρμόδια υπηρεσία συντάσσει χρηματικό κατάλογο, ... τον αποστέλλει στην οικεία Δ.Ο.Υ., προκειμένου να γίνει η βεβαίωση και η είσπραξη του ποσού ...

2. Νόμιμο τίτλο για την είσπραξη του ποσού αποτελεί η απόφαση της παραγράφου

1.

3...».

III. 1. Με την απόφαση της Επιτροπής της 19-10-2011 κρίθηκε ότι τα καθεστώτα ενισχύσεων υπό μορφή ρύθμισης οφειλών, τα οποία η Ελλάδα έθεσε παράνομα σε εφαρμογή, κατά παράβαση του άρθρου 108 (παρ. 3) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στους Νομούς Καστοριάς, Εύβοιας, Φλώρινας, Κιλκίς, Ροδόπης, Έβρου, Ξάνθης και Δωδεκανήσου, ... δεν συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά.

Περαιτέρω, η Ελλάδα οφείλει να ανακτήσει από τους δικαιούχους τη μη συμβατή ενίσχυση και πρέπει να ακυρώσει κάθε εκκρεμούσα πληρωμή ενίσχυσης

που χορηγήθηκε με ισχύ από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης.

2. Με την απόφαση της Επιτροπής της 25-1-2012 κρίθηκε ότι τα μέτρα υπέρ των παραγωγών δημητριακών και των αγροτικών συνεταιρισμών που συγκεντρώνουν δημητριακά υπο μορφή δανείου με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου και επιδότηση επιτοκίου, αποτελεί κρατική ενίσχυση. Η ενίσχυση αυτή χορηγήθηκε παράνομα από την Ελλάδα, κατά παράβαση του άρθρου 108 (παρ. 3) της Συνθήκης, δεν είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά. Η Ελλάδα οφείλει να θέσει τέλος στο μέτρο και να ανακτήσει από τους δικαιούχους την ασυμβίβαστη ενίσχυση που χορηγήθηκε και να ακυρώσει κάθε εκκρεμούσα πληρωμή από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης.

IV. Σχετικά με την εγγύηση του Δημοσίου η Ολομέλεια του ΝΣΚ με την 142/2009 Γνωμοδότηση δέχθηκε τα ακόλουθα:

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 174 και 180 ΑΚ, που ορίζουν η μεν πρώτη ότι δικαιοπραξία, που αντιβαίνει σε απαγορευτική διάταξη του νόμου, αν δεν συνάγεται κάτι άλλο, είναι άκυρη, η δε δεύτερη ότι η άκυρη δικαιοπραξία θεωρείται σαν να μην έγινε, προκύπτουν τα εξής: α) Η διάταξη του άρθρου 174 ΑΚ αποτελεί περιορισμό της αρχής της ελευθερίας των συμβάσεων, που θεσπίσθηκε με το άρθρο 361 ΑΚ και καθιερώνει την αρχή της ακυρότητας της δικαιοπραξίας, η οποία αντιβαίνει σε απαγορευτικού ή επιτακτικού χαρακτήρα - δημόσιας τάξης - διάταξη οποιουδήποτε νόμου, άρα και διάταξης του κοινοτικού δικαίου πρωτογενούς ή παράγωγου (ΑΠ 748/1970 ΝοΒ 19.326, ΕφΑθ 2059/1991 Δ/νη 34.92, ΕφΑθ 14033/1988 ΝοΒ 37.262), β) η παραπάνω απαγόρευση περιλαμβάνει διατάξεις που αποδοκιμάζουν τη δικαιοπραξία καθαυτήν ή το επιδιωκόμενο με αυτήν αποτέλεσμα ή τις εξωτερικές συνθήκες της δικαιοπραξίας, γ) αν η απαγορευτική διάταξη απαγγέλλει ρητώς την ακυρότητα, περιπτύχει η έρευνα περί του σκοπού της διατάξεως (Μπαλή, Γεν. Αρχαί, έκδ. 8η, παρ. 59 σελ. 169, Σημαντήρα, Γεν. Αρχές, 1988, σελ. 581, Απ. Γεωργιάδη, Γεν. Αρχές 1996, σελ. 266), δ) η ακυρότητα είναι απόλυτη (ισχύει υπέρ και κατά πάντων) και επέρχεται αυτομάτως και ανεξάρτητα από τη γνώση της απαγορευτικής διατάξεως ή την πρόθεση παραβάσεώς της, ε) η πιο πάνω ακυρότητα λαμβάνεται υπόψη και αυτεπαγγέλτως, εφόσον υποβληθούν τα πραγματικά περιστατικά που την συνιστούν και στ) είναι (η παραπάνω ακυρότητα) οριστική και

αθεράπευτη, δεν κυρώνεται δε η σχετική δικαιοπραξία με μεταγενέστερη έκλειψη του λόγου ακυρότητας, με αναγνώριση από τα μέρη ή με συμβιβασμό ή παραίτηση, ακόμη και η τυχόν εκπλήρωση της δικαιοπραξίας δεν την καθιστά έγκυρη, εκτός μόνο από ορισμένες εξαιρετικές περιπτώσεις (άρθρ. 498 παρ. 2, 849 παρ. 2, 1872 εδ. β' ΑΚ και 869 εδ. 2 ΚΠολ Δ, Γεωργιάδη - Ζιασόπουλου, Κατ' άρθρο ερμηνεία ΑΚ, άρθρ. 174, 180, σελ. 268-269, 280-281 και εκεί παραπομπές). Για την επέλευση της ως άνω απόλυτης ακυρότητας δεν απαιτείται η έκδοση απόφασης που να την απαγγέλλει ή η άσκηση σχετικής αγωγής για την αναγνώριση της, αλλά αρκεί και η προβολή της κατ' ένσταση σε περίπτωση που κάποιος επικαλείται τον άκυρο όρο.

V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με βάση τα διδόμενα πραγματικό και την υπαγωγή αυτού στις προαναφερόμενες διατάξεις προκύπτουν τα ακόλουθα :

A. Σύμφωνα με το 107 (παρ.1) της Συνθήκης, ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό δια της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.

Στην παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου πρόβλεπεται η δυνατότητα να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά ενισχύσεις για την προώθηση της οικονομικής αναπτύξεως περιοχών, στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι "ασυνήθως" χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση καθώς και ενισχύσεις για την προώθηση της αναπτύξεως οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, υπό την προϋπόθεση ότι οι ενισχύσεις δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών.

Κατά το ανωτέρω άρθρο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε περίπτωση που διαπιστώσει ότι, η ενίσχυση που χορηγείται από ένα κράτος ή με κρατικούς πόρους δεν συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά, αποφασίζει ότι το εν λόγω κράτος μέλος οφείλει να την καταργήσει ή να την τροποποιήσει. Οι αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπόκεινται σε προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής

Ένωσης (άρθρο 278 της Συνθήκης) χωρίς να έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα, εκτός και εάν, διαταχθεί από το Δικαστήριο αναστολή της εκτέλεσης της απόφασης.

Εφόσον στην προκείμενη περίπτωση με τις από 19-10-2011 και 25-1-2012 αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι οποίες δεν έχουν ανασταλεί, κρίθηκε ότι τα καθεστώτα ενισχύσεων υπό μορφή ρύθμισης οφειλών και υπό μορφή δανείου με την εγγύηση του Δημοσίου και επιδότηση επιτοκίου **αποτελούν κρατική ενίσχυση και αυτή είναι παράνομη** κατά το άρθρο 108 (παρ. 3) της Συνθήκης, είναι αυτοδίκαια (in jure) άκυρη κατά το ελληνικό δίκαιο η εγγύηση και δεν παράγει έννομα αποτελέσματα (άρθρα 174 και 180 ΑΚ), χωρίς να απαιτείται η κήρυξη της εν λόγω ακυρότητας από το δικαστήριο ή η άσκηση ενδίκου βοηθήματος για την αναγνώρισή της.

VI. Κατόπιν των όσων προεκτέθησαν, το Α' Τμήμα του Ν.Σ.Κ γνωμοδοτεί ομόφωνα ότι, με βάση το διδόμενο πραγματικό και από την υπαγωγή αυτού στις προαναφερόμενες και ερμηνευόμενες διατάξεις, επί των τεθέντων ερωτημάτων αρμόζουν οι εξής απαντήσεις:

1. Μετά την έκδοση των αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τις οποίες κρίθηκε ότι τα καθεστώτα ενισχύσεων υπό μορφή ρύθμισης οφειλών και υπό μορφή δανείου με την εγγύηση του Δημοσίου και επιδότηση επιτοκίου αποτελούν κρατική ενίσχυση και αυτή είναι παράνομη, είναι αυτοδίκαια άκυρη εξ αρχής η παρασχεθείσα εγγύηση του Δημοσίου.
2. Η αρμόδια υπηρεσία δεν θα ικανοποιήσει τα αιτήματα των πιστωτικών ιδρυμάτων για κατάπτωση της παρασχεθείσας εγγύησης του Δημοσίου. Παρέλκει η απάντηση για την προμήθεια ασφαλείας, δεδομένου ότι δεν είναι κατά τα ανωτέρω διαλαμβανόμενα ισχυρά η εγγύηση του Δημοσίου.

ΘΕΩΡΗΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 18/2/2014

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ
Α ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ Ν.Σ.Κ

Μιχαήλ Απέσσος

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

Αλέξανδρος Ροϊλός

Νομικός Σύμβουλος του Κράτους